

- між вчинком і відплатою;
- між працею і винагородою;
- між злочином і покаранням;
- між заслугами і суспільним визнанням;

Невідповідність у цих співвідношеннях оцінюється як несправедливість, що приводить до дисгармонії індивідуальних і суспільних інтересів дестабілізації системи соціальних зв'язків.

Отже, тлумачення справедливості в праві трансформувалося з розвитком суспільства та держави, і закономірно слугувало відображенням особливостей свого часу.

---

1. Хома Н.М. Історія держави та права зарубіжних країн: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. Львів : «Новий Світ-2000», 2005. 480 с.

2. Петрушенко В. Л. Філософія 6 курс лекцій. Львів : «Новий Світ-2000», 2011. 504 с.

Михайло МУРАШКІН

професор кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна),
доктор філософських наук, професор

ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА І ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКІ ЦІННОСТІ

Верховенство права не враховує того положення, що хтось може бути вище вже встановленого права. Потрібна згода всіх на зміни в законодавстві. Якщо є припущення, що хтось з правителів, або хтось з законодавців втілює в життя те, що поза прийнятими законами, то таке припущення руйнує саме верховенство права. Але й саме це право повинно бути якісного характеру.

Якісний характер права дає те, що враховуються в повній мірі загальнолюдські цінності. Тоді сам законодавець або правитель ніяк не може бути вище закону. Тоді верховенство права спрацьовує. Тоді жодна людина не може бути вище права.

Загальнолюдські цінності і їх втілення в життя – це основа, за якою будується життя людей взагалі. Ці цінності напрацьовані в культурі людства упродовж віків. Вони представлені як знання в таких наукових дисциплінах, як: філософія, філософія права, етика, естетика. Громадяни і законодавці повинні бути ознайомленими з цими знаннями. Громадяни надають своїх представників до влади. Законодавці пишуть закони, за якими живуть громадяни. І тут працює взаємний зв'язок, за яким повинно існувати право

для людей. Право для людей, для всіх людей, дає можливість стверджувати важливість і значимість верховенства права. Тоді ніхто не може бути вище закону. Вище закону припускають положення нацистського права. Тут робиться акцент на нації, а не на загальнолюдських цінностях. Вище закону припускають положення радянського права. Тут робиться акцент на певній ідеї, ідеї комунізму, яка містить в собі і утопічні положення. Але тут нема повною мірою врахування загальнолюдських цінностей. Римське право теж не враховує в повній мірі загальнолюдських цінності. Але цими цінностями звеличується саме верховенство права, сама ідея верховенства права як життєздатна ідея.

Щоб не було порушень Верховенства права, саме населення, яке вибирає своїх представників до влади, саме громадянство повинно мати певний рівень культури і мати знання про загальнолюдські цінності. Для цього повинно бути знайомство з тими областями знань, які говорять про ці загальнолюдські цінності. Тобто потрібне знайомство з такими науковими дисциплінами як філософія, філософія права, етика, естетика – дисциплінами, які говорять про загальнолюдські цінності.

Олександр ОБУШЕНКО

заступник начальника управління
роботи з персоналом центрального
органу управління Служби судової
охорони (м. Київ, Україна),
доктор юридичних наук, професор

**ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВ ТА ОБОВ'ЯЗКІВ
ПРАЦІВНИКІВ У СФЕРІ ОХОРОНИ ПРАЦІ**

Права і свободи людини є однією із найважливіших суспільних цінностей, змістом правових відносин у державі. Ефективність реалізації та дотримання закріплених на законодавчому рівні прав визначає їх реальність, від цього залежить рівень їх захищеності та гарантованості. Водночас права існують лише тоді, коли визнаються та дотримуються іншими особами. Свої вимоги до громадян держава формує в системі обов'язків і встановлює заходи юридичної відповідальності за їх невиконання. Громадяни самостійно зберігають свою свободу, напрямки та межі зовнішнього вираження якої надані в правах. Саме для того, щоб зміцнити свої права, громадяни в демократичному суспільстві приймають на себе зобов'язання і виконують свої обов'язки.

Міжнародними та національними актами закріплений широкий перелік прав людини, одними із видів яких є трудові права. Статтею 23 Загальної